

Siret Paavel-Margna
Tallinna notar Siret Paavel-Margna

Teie: 23.10.2023 nr 51

Meie: 28.10.2023 nr 12-4/23-0110/111-90

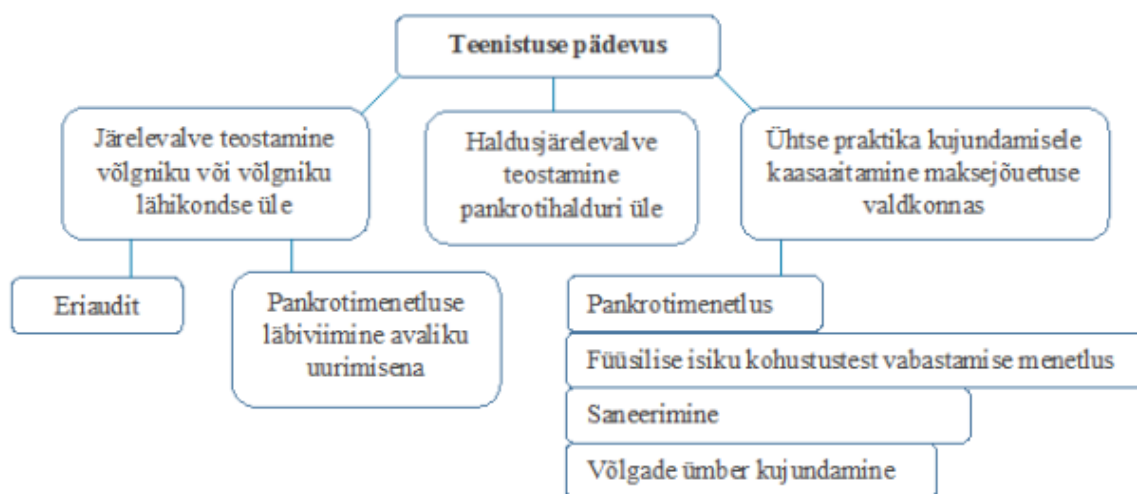
Käesolev Maksejõuetuse teenistuse kiri on edastatud notarile aadressil: info@notaries.ee ja Notarite Kojale aadressil: koda@notar.ee

Maksejõuetuse teenistuse nõue teabe ja dokumentide saamiseks

Austatud koostööpartner notar Siret Paavel-Margna

Seoses sellega, et Te olete keeldunud täitmast maksejõuetuse teenistuse nõuet nr 12-4/23-01 10/111-78, 18.10.2023 riikliku järelevalvemenetluses teabe saamiseks pankrotivõlgniku ja tema lähikondsetega (ehk riikliku järelevalvesubjektidega avalikus uurimises) seoses peame vajalikuks Teile selgitada järgmist:

1) Maksejõuetuse teenistus on seadusega loodud Justiitsministeeriumi valitsemisalas asuv **sõltumatu haldus- ja riikliku järelevalveorgan, sh muu korrakaitseorgan**, mille ülesanded ja pädevus on sätestatud Vabariigi Valitsuse seaduse, riigieelarveseaduse, haldusmenetluse seaduse, halduskoostöö seaduse, avaliku teabe seaduse, pankrotiseaduse, korrakaitse seaduse, avaliku teenistuse seaduse, märgukirjale ja selgitustaotlusele vastamise ning kollektiivse pöördumise esitamise seaduse jt eelkõige avalikku sektorit puudutavate seadustega.

Skeem 1. Maksejõuetuse teenistuse pädevus

2) Vastavalt Vabariigi Valitsuse seaduse § 75 teostatakse riiklikku järelevalvet korrakaitseseaduses ja teistes seadustes (näiteks pankrotiseaduses) sätestatud alusel ja korras.

3) Maksejõuetuse teenistuse (*PankrS § 192¹*) **ülesanneteks** on:

a) teostada **riiklikku järelevalvet (pankroti)võlgniku ja (pankroti)võlgniku lähikondsete¹ tegevuse üle** seoses (pankroti)võlgniku pankrotimenetlusega ja eesmärgiga uurida (pankroti)võlgniku ja (pankroti)võlgniku lähikondsete võimalikku seadusvastast käitumist (pankroti)võlgniku maksejõuetuse tekitamisel või makseraskuste suurendamisel pankrotimenetlustes, milles esineb avalik huvi vältida pankrotimenetluse raugemist, või selgitada välja avalikus huvis oleva maksejõuetusaja olulised asjaolud.

Pankrotimenetluse algatamiseks avaliku uurimisena teeb kohus (PankrS § 192¹ tulenev eeldus) maksejõuetuse teenistusele ettepaneku olukorras, kui juriidilisest isikust (pankroti)võlgnikul ei jätku pankrotimenetluse läbiviimiseks raha ja keegi ei ole tasunud menetluskulude katteks kohtu deposiiti. Maksejõuetuse teenistus otsustab kas algatada avalik uurimine ehk riiklik järelevalvemenetlus või mitte tehes omakorda vastava ettepaneku kohtule. Vt: <https://www.konkurentsiamet.ee/et/maksejouetus/avalikuduurimised>

b) teostada **haldusjärelevalvet pankrotihalduri üle** pankrotimenetluses menetluse seaduspärase läbiviimise ning pankrotimenetluse kulude otstarbekusega seoses.

Vastavalt pankrotiseaduse § 70 teostab maksejõuetuse teenistus piiratud ulatuses iseseisvalt oma äranägemise järgi ja sõltumatult haldusjärelevalvet pankrotihaldurite üle.

c) **aidata kaasa ühtse maksejõuetuse praktika kujundamisele** pankroti- ja saneerimismenetluses ning võlgade ümberkujundamise ja füüsilise isiku kohustustest vabastamise menetluses.

Maksejõuetuse teenistus teostab riiklikku järelevalvet ehk õiguspärasuse kontrolli võlgniku ja tema lähikondsete tegevuse üle. **Vastavalt pankrotiseaduse § 117. (Võlgniku lähikondsed) on maksejõuetuse teenistuse riikliku järelevalve subjektideks alljärgnevad isikud:**

(1) Füüsilisest isikust võlgniku lähikondsed on:

- 1) võlgniku abikaasa, isegi kui abielu on sõlmitud pärast tagasivõidetava tehingu tegemist, samuti endine abikaasa, kui abielu on lahutatud aasta jooksul enne selle tehingu tegemist;
- 2) isik, kellel on võlgnikuga ühine majapidamine või kellel oli võlgnikuga ühine majapidamine viimase aasta jooksul enne tagasivõidetavat tehingut;

¹ **PankrS § 117. Võlgniku lähikondsed**

(1) Füüsilisest isikust võlgniku lähikondsed on:

- 1) võlgniku abikaasa, isegi kui abielu on sõlmitud pärast tagasivõidetava tehingu tegemist, samuti endine abikaasa, kui abielu on lahutatud aasta jooksul enne selle tehingu tegemist;
- 2) isik, kellel on võlgnikuga ühine majapidamine või kellel oli võlgnikuga ühine majapidamine viimase aasta jooksul enne tagasivõidetavat tehingut;
- 3) võlgniku ülenejad ja alanejad sugulased ja nende abikaasad;
- 4) võlgniku õde, vend ja nende alanejad sugulased ja abikaasad;
- 5) võlgniku abikaasa ülenejad ja alanejad sugulased, abikaasa õde ja vend.

(2) **Juriidilisest isikust võlgniku lähikondsed on:**

- 1) juriidilise isiku juhtorgani liige, likvideerija, prokurist ja raamatupidamise eest vastutav isik;
- 2) juriidilise isiku aktsionär või osanik, kellele kuulub rohkem kui 1/10 aktsiate või osadega määratud häälest;
- 3) juriidilise isiku osanik või liige, kes vastutab võlgniku kohustuste eest täiendavalt oma varaga;
- 4) äriühingu tütarettevõtja ja selle juhtorgani liige;
- 5) füüsiline või juriidiline isik, kellel on võlgnikuga ühine oluline majanduslik huvi;
- 6) käesoleva lõike punktides 1–4 nimetatud isikute käesoleva paragrahvi lõikes 1 loetletud lähikondsed.

(3) Kohus võib lugeda võlgniku lähikondseks ka käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 2 nimetatud võlgnikule lähedase isiku.

- 3) võlgniku ülenejad ja alanejad sugulased ja nende abikaasad;
- 4) võlgniku õde, vend ja nende alanejad sugulased ja abikaasad;
- 5) võlgniku abikaasa ülenejad ja alanejad sugulased, abikaasa õde ja vend.

(2) Juriidilisest isikust võlgniku lähikondsed on:

- 1) juriidilise isiku juhtorgani liige, likvideerija, prokurist ja raamatupidamise eest vastutav isik;
- 2) juriidilise isiku aktsionär või osanik, kellele kuulub rohkem kui 1/10 aktsiate või osadega määratud häälest;
- 3) juriidilise isiku osanik või liige, kes vastutab võlgniku kohustuste eest täiendavalt oma varaga;
- 4) äriühingu tütarettevõtja ja selle juhtorgani liige;
- 5) füüsiline või juriidiline isik, kellel on võlgnikuga ühine oluline majanduslik huvi;
- 6) käesoleva lõike punktides 1–4 nimetatud isikute käesoleva paragrahvi lõikes 1 loetletud lähikondsed.

Kõigi eeltoodud isikute ja inimeste suhtes on maksejõuetuse teenistusel õigus teha riiklikku järelevalvet olenemata nende rahvusest, kodakondsusest, soost, elukohast, registrijärgsest asukohast.

Maksejõuetuse teenistus (*vastavalt pankrotiseaduse § 1928 lõikele 1*) uurib võlgniku ja võlgniku lähikondsete võimalikku seadusvastast käitumist maksejõuetuse tekitamisel või makseraskuste suurendamisel, viies läbi eriauditeid ja pankrotimenetluse avalikke uurimisi. **Teisisõnu aitab maksejõuetuse teenistus raskeid juhtimisvigu teinud võlgniku lähikondsete käest võlgniku ehk varatu äriühingu vara tagasi tuua pankrotipessa, et sellest omakorda võlausaldajate nõuded rahuldatud saaksid.** Menetlustoimingute sisu, ulatuse ja konkreetse järjekorra otsustab maksejõuetuste teenistuse juhataja kui sõltumatu ja erapooletu Eesti nn esimene pankrotiombudsman oma äranägemisel ennetamaks või vältimaks suuremat ohtu võlausaldajatele ja Eesti ärikeskkonnale tulenevalt menetluses jooksvalt ilmsiks tulevatest asjaoludest, näiteks pankrotivõlgniku lähikondsete ärakuulamistel saadud ütlustest, võlgniku lähikondsete eelnevast rikkumistele viitavast tegevusest, pankrotivõlgniku raamatupidamise taastamise või varjamise ulatusest, isikutelt järelepäringute vastuste pinnalt või saadud märgukirjadest.

Maksejõuetuse teenistus kui riikliku järelevalveorgan ei pea oma haldusaktide andmiseks või reaaltoimingute tegemiseks omakorda saama mitte mingit kohtu luba (või kohtu määrust, mida antud juhul notar mingil põhjusel on eeldanud), sest järelevalvetegevus ongi maksejõuetuse teenistuse kui muu korrakaitseorgani põhitöö ja pädevus. Sellel eesmärgil maksejõuetuse teenistus seadusega Eestisse loodi 2022.a.

Oma ülesannete täitmiseks **on maksejõuetuse teenistusel muuhulgas õigus** PankrS § 1929 lg 2 alusel saada viivitamata kohtult, haldurilt, võlgnikult, võlgniku lähikondselt, võlausaldajalt, võlausaldajate üldkoosolekult, pankrotitoimkonnalt, riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuselt ning krediidasutuselt, **samuti muult isikult (nagu näiteks notaritelt) tasuta teavet ja dokumente, mis on vajalikud järelevalve teostamiseks.**

Krediidasutuste seaduse § 88 lg 5 punkt 6 kohaselt kirjalikus või elektroonilises vormis esitatud järelepärimise vastusena peab krediidasutus avaldama pangasaladuse maksejõuetuse teenistusele pankrotiseaduses sätestatud ülesannete täitmiseks.

Justiitsministeerium on 06. juunil 2023.a andnud täiendava selgituse (*käesolevale kirjale lisatud*), mille kohaselt maksejõuetuse teenistusel on muuhulgas laiaulatuslik õigus saada informatsiooni kolmandatelt isikutelt võlgniku lähikondsete kohta (nt kontod, tehingud, käitumine, fakti kontroll).

Eeltoodust lähtudes jääb maksejõuetuse teenistusele arusaamatuks, miks Te keeldusite maksejõuetuse teenistusele teavet väljastamast takistades sellega maksejõuetuse teenistuse põhitööd (*vrdl KarS § 279*) ning seades ohtu riikliku järelevalve kiire läbiviimise ja võimalikud positiivsed tulemused võlausaldajate jaoks, sest tehingute tagasivõitmise ja kahju hüvitamise nõuete aegumistähtjad ei ole peatunud ning pahatahtlikud võlgnike lähikondsed toimetavad edasi.

Maksejõuetuse teenistuse hinnangul peab saama varatu äriühinguga tehtu või toiminu võimalikult kiiresti ja kuluefektiivselt kindlaks teha. Maksejõuetuse teenistus juhib Teie tähelepanu asjaolule, et Te notarina ei ole taotlenud maksejõuetuse teenistuselt vastamiseks tähtaja pikendust, vaid keeldusite kohustuste täitmisest antud riikliku järelevalve asjas.

Juriidilisest isikust varatu pankrotivõlgniku ja tema lähikondse võimaliku seadusvastase käitumise uurimiseks maksejõuetuse tekitamisel, maksejõuetuse suurendamisel, rahaliste vahendite kasutamise otstarbe, tegelike ja näilike tehingute ning nõuete tuvastamiseks pankrotimenetluses ja **võimalike kahju hüvitamise nõuete esitamiseks ja/või pankrotivõlgniku lähikondsetele ärikeelu kohaldamiseks vajab maksejõuetuse teenistus Teilt kui vastava informatsiooni omajalt teavet.**

Varatute äriühingute lähikondsed (juhatuse liikmed) liigutavad notari kaudu ja/või võtavad notari kaudu välja pankrotivõlgnikule kuuluvat vara, mis on pankrotiseaduse kohaselt tagasivõidetav vara võlausaldajate nõuete rahuldamiseks. Osa rahalistest vahenditest on kantud lähikondsete isiklikele kontodele edasi. Seetõttu on maksejõuetuse teenistus palunud Teil väljastada info, mis Teil on, et tuvastada ja tõendada võlgniku lähikondsete käitumist.

Käesolevaga palume Teil meile väljastada maksejõuetuse teenistuse 18. oktoobril 2023.a infopäringus nr 12-4/23-01 10/111-78 Teilt soovitud teabe ja dokumendid.

Palume esitada eelpool nõutud teave maksejõuetuse teenistusele hiljemalt 31. oktoobril 2023.a (k.a).

Juhul, kui Teie poolt esitatud vastused sisaldavad teavet, mida käsitlete saladusena, palume vastav teave vastustes selgelt ära märkida. (PankrS § 72)

Maksejõuetuse teenistus kui muu korrakaitseorgan hoiatab Teid:

Vastavalt korrakaitseaduse (KorS) § 28 lõikele 1 on maksejõuetuse teenistusel õigus teha ettekirjutus isikule, kes jättis kirjalikus taotluses nõutud teabe või materjalid tähtjaks esitamata või esitas mittetäieliku, ebaõige või maksejõuetuse teenistust eksitava teabe.

Ettekirjutuse täitmata jätmise korral on maksejõuetuse teenistusel õigus igakordsel juhtumil rakendada sunniraha kuni 9600 (üheksa tuhat kuussada) eurot (KorS § 28 lg 2).

Heale haldusele ja koostööle ausama Eesti ärikeskkonna nimel panustades

(allkirjastatud digitaalselt)

Signe Viimsalu
Maksejõuetuse teenistuse juhataja

Lisa: Justiitsministeeriumi selgitus 06.06.2023.